

Ročník: 96 | Číslo: 41 | 9. října 2016 | Cena: 10 Kč

Český zápas

Týdeník Církve československé husitské

EDITORIAL

Společně k vrcholu

Toto číslo je věnováno dialogu vědy a víry, který moderně a snad až prorocky akcentovali zakladatelé Církve československé. Částicový fyzik prof. J. Hořejší k němu říká: „Je to bonmot, který jsem kdysi slyšel od Josefa Škvoreckého. Teoretičtí fyzikové a kosmologové mu připomínají partu horolezců stoupajících na nějaký těžko dosažitelný vrchol. Když ho konečně dosáhnou, zjistí, že tam už sedí parta teologů, kteří sem vyšplhali z jiné strany, jinou cestou. Jako bonmot to zní dobře, ale vidím situaci trochu jinak. Řekl bych, že teologové a přírodovědci dobývají dva sousední vrcholy téhož horského masivu, přičemž kolem je poněkud snížená viditelnost. Tím chci říci, že teologové a přírodovědci si ne vždy rozumí, ale přesto mezi nimi existuje jistá interakce. Při své cestě na vrcholy, kterých nikdy nedosáhnou, nacházejí však podle mého názoru skryté poklady.“ (S. Daničková: *Skrytá poselství vědy, Academia 2011*)

Vyjadřování se k diskusím částicových fyziků, matematiků a biologů s teologi o důkazu existence Boží, antropickém principu nebo (re)konstrukci stavebních prvků života v laboratoři předpokládá zběhllost v obou skupinách oborů. A může být ošidné, zylášt' pro nás – nezavščené.

„A pak že Bůh není!“ vyhrkla spontánně sestra šéfredaktorka poté, co jsme v redakci v němém úžasu stanuli nad mikro-fotografií adrenalinu doc. J. Reischiga, která zdobí titulní stránku. A zdá se, že ten okamžik byl požehnaný.

Přejeme vám, milí čtenáři, podobná zastavení a požehnané chvílky údivu – nad krásou Božího tvoření i nad odhalováním jeho tajů. VD

Fotografie na obálce: Josef Reischig
Zdroj: Wikipedie

Týdeník Církve československé husitské.
Vydává: Ústřední rada Církve československé husitské, Wuchterlova 5, 166 26 Praha 6.
Vedoucí redaktorka: ThDr. Klára Břeňová,
redaktoři: PhDr. Václav Drašnar, Mgr. Ervín Kukuczka, Milan Udržal, grafik.
Šéfredaktorka Cesty: Mgr. Jana Krajčíriová.
Tel. redakce: 220 398 107;
e-mail: cesky.zapas@ccsh.cz
Tisk: Grafotechna. Distribuce a reklamace:
A.L.L. production s. r. o., F. V. Veselého 15,
190 00 Praha 9, Call centrum - tel.: 840 306 090.
Redakce si vyhrazuje právo na úpravy a krácení příspěvků.
Předplatné: František Brynych,
tel.: 220 398 117,
e-mail: frantisek.brynych@ccsh.cz

ZE ŽIVOTA CÍRKVE

Novinky z tisků královéhradecké diecéze

Královéhradecká diecéze naší církve vydala novou publikaci **MODLITBA V RODINĚ**, která je k dostání v prodejně Blahoslav v budově ústředí církve nebo v kanceláři DR v Hradci Králové. Cena 20 Kč.

Modlitba v rodině má sumarizovat i představit duchovní potřebu našich sester a bratří a podpořit tak duchovní a modlitební život našich věřících v rámci svých domovů.

Modlitba může mít různou podobu, ale bez ní náš živý osobní vztah k Bohu vadne. Měla by být přirozenou součástí života, stejně jako k životu patří dýchání každého tvora. „Modlitba v rodině“ má pomoci v běžném životě věřícího. Tato malá publikace nabízí modlitby k různým příležitostem: ranní, večerní, nedělní, ad-

ventní, modlitba před cestou, za domov, za prarodiče, žehnání nemocného dítěte, přimluy. Publikace je doplněna ranními a večerními písněmi. **Jana Pechancová**

Modlitba v rodině. Štěpán Klásek, 2016.
Formát A5 na výšku, 32 stran.

Královéhradecká diecéze letos rovněž vydala pracovní listy k příběhům Starého zákona s názvem **JAK TO ZAČALO?**

24 stran formátu A4 na šířku je určeno spíš dětem I. stupně. Ke každému příběhu je připraven dvojlist. První strana obsahuje omalovánku, domalovánku nebo spojovačku. Na protější straně pak naj-

dete tematické úkoly: křížovky, rébusy, osmisměrky nebo úkoly ze všeobecných znalostí. Důraz je kladen na propojení s náboženskou výchovou, každé téma je doplněno krátkou modlitbou. Daným biblickým tématem celou publikaci prolíná jedno sjednocující téma – RODINA. V závěru publikace jsou připraveny metodické listy, které vychází z praktických zkušeností a mají sloužit ke zjednodušení přípravy na hodinu náboženství. Pracovní listy mohou pomoci příběh uvést, s úkoly jím procházet i vracet se k němu. Je zde velká nabídka nápadů, které se dají často obměňovat dle složení nebo naladění skupiny dětí.

Jana Pechancová
Jak to začalo?, 2016
Formát A4 na šířku, 24 stran

Náboženská obec
ve Tmanín si připomněla
90 let existence svého Sboru
Jiřího z Poděbrad.

Při oslavách na Den české státnosti 28. září zde byla zahájena výstava k výročí sboru, proběhla přednáška o roli legionářů při vzniku republiky a rovněž bohoslužba vedená pražským biskupem Davidem Tonzarem a vikářkou sestrou Růženu Adamovou.

Husitské varhany

je název veřejné sbírky, kterou vyhlásila rada starších náboženské obce naší církve v Klatovech od 1. 9. 2016 na opravu dlouhodobě nefunkčního varhanního nástroje, umístěného ve Sboru Dr. Karla Farského. Cílová částka potřebná na generální rekonstrukci byla podle odborného posudku varhanáře Petera Nožiny vyčíslena na čtyři sta tisíc korun. Na konto sbírky bylo vloženo již přes 5000,- korun. Počátečními dary přispěli kromě předsedkyně RS Marie Tomanové také Apoštolská církev

ve Beverwijku v Holandsku, vokální sbor Canticorum z Plzně a pan Jiří Sieger. Za tyto první vklady srdečně děkujeme a věříme, že se dílo časem podaří.

Touto cestou chceme také požádat náboženské obce i jednotlivce v naší církvi, kteří mají možnost a vůli finančně přispět na tento projekt, aby tak učinili na transparentní účet veřejné sbírky „Husitské varhany“ č. 115-2688330217/0100.

Do zprávy pro příjemce prosíme vyplňte jméno nebo název darujícího subjektu kvůli identifikaci plateb. Všem případným dárům velké poděkování.

rst v Klatovech

Ohlédnutí za létem

Říká se, že čím je člověk starší, tím rychleji utíká čas. Nevím jak vy, ale já s tím plně souhlasím. A tak ani letošní léto nebylo výjimkou. Ještě nedávno se děti loučily se školou a dnes už potkávám školáky s taškami na zádech. Město opět jakoby ožilo, cyklisti vyměnili kola za auta, sportovní dresy za obleky. Léto je za námi. Je to znát nejen ve městě, ale i na Buškově hamru - technické památce v jižních Čechách, kterou provozuje organizace Domeček. Jaké bylo uplynulé léto na hamru, jakou atmosféru z letošního léta zachová v sobě tato technická památka? Pojd'te si společně vzpomínat. A vzpomínat máme na co.

Program byl bohatý. Červen byl věnován dětem, akce „*Vítej, léto*“ a „*Hurá prázdniny*“ naplnily hamr dětskými hlasy. Hry, soutěže, malování - každé děčko si našlo zábavu. Všude zněl dětský smích a nadšení. A hamr jako hodný dědeček je držel ve své „náručí“.

V červenci děti vystřídala mládež účasti na festivalu křesťanské hudby „*Hamr kemp*“. Během těchto dnů hamr jakoby omládl. Ke skvělé náladě přispěly hudební skupiny z celé České republiky. Výjimečnou atmosféru prožili účastníci při vystoupení americké skupiny *Divine Attraction*. Jakoby se příroda rozhodla připojit k tančícím divákům deštěm, který bubnoval v rytmu hudby. A nebyl snad nikdo, kdo by se před ním schoval.

Jiná, ale stejně dobrá atmosféra byla při vystoupení *Nezmarů*.

Ale nejen ve znamení hudby žil hamr. Vystřídaly se tady i divadelní skupiny. Děti mohly zhlédnout pohádku, pro dospělé hrály divadelní soubory „*Sem Tam Fór*“ a „*Teatr Vítů Marčička*“.

Neméně nabitý byl program v srpnu: odehrálo se představení „*Lucerna*“ v podání „*Divadla Otty Schwarzmüllera*“ a opět jsme nezapomněli ani na děti.

Vrcholem letního programu bývají „*Kovářské dny*“. Jsou to dny, kdy hamr začíná žít svůj pravý život, kdy si hamr opět, jako před mnoha léty, obleče svou kovářskou zástěru a v okolí se rozezní úder kovářského náradí. Svoje umění zde předvádějí jak staří kovářští mistři, tak začínající učedníci černého řemesla. Návštěvníci mohli letos opět obdivovat šikovnost českých lidí. Kováři předváděli nejen výrobu náradí, ale i jemnou uměleckou práci...

Objevila se letos i novinka - *farmářské trhy*, které probíhají jednou za měsíc. Je to výborná příležitost, jak si zpříjemnit sobotní dopoledne nákupem zemědělských produktů, domácích výrobků a příjemnou snídaní v přírodě. I tato akce už si našla své příznivce.

Co napsat na závěr? Především poděkování Domečku a městu Trhové Sviny za společné úsilí o to, aby Buškův hamr neupadl do zapomnění. A také všem, kteří jej pravidelně či občas navštěvují.

Já Buškovu hamru přeji klidnou zimu – dlouhý čas, kdy areál může žít vzpomínkami na letošní léto a připravovat se na to příští. A nám všem přeji, aby hamr i příští rok na jaře opět otevřel svoji náruč návštěvníkům nejen z okolí, ale i z celé republiky a ze zahraničí. LL

Konference Jednota v mnohosti

Srdečně zveme na V. ročník mezinárodní teologické konference doktorandů a vědeckých pracovníků *In pluribus unitas - Jednota v mnohosti*, která se uskuteční 20. - 23. 10. na Husitské teologické fakultě Univerzity Karlovy.

Poděkování

Vážení bratři a sestry duchovní, sestry a bratři, ze srdce děkuji Vám všem, kteří jste mi projevíli upřímnou soustrast při rozloučení s mým manželem Josefem Špakem. Děkuji za Vaše kondolenční dopisy, v nichž se mnou sdílíte vděčnost za to, že jste mohli být bratru faráři Josefu Špakovi nablízku. Pokud by někdo z Vás chtěl či mohl na moji mailovou adresu spakova77@seznam.cz nebo adresu bydliště - Jana Špaková, Sluneční nám. 6, Praha 5, 158 00 - napsat vzpomínku či svědectví, budu moc ráda.

V lásce Kristově vaše Jana Špaková

Vzpomínka

Dne 12. října uplyne již 35 let, kdy Hospodin povolal k sobě věrného služebníka na vinici Páně ThDr. Viléma Hýbla, faráře a biskupského vikáře ve Valašském Meziříčí. Kdo jste jej znali a měli rádi, prosíme o tichou modlitbu a vzpomínku. Pavel Hýbl s rodinou

NAD PÍSMEM

Vzdát Pánu dík

L 17,11-19

Na cestě do Jeruzaléma procházel Samařskem a Galileou. Když přicházel k jedné vesnici, šlo mu vstříc deset malomocných; zůstali stát opodál a hlasitě volali: „Ježíši, Mistře, smiluj se nad námi!“ Když je uviděl, řekl jim: „Jděte a ukažte se kněžím!“ A když tam šli, byli očištěni. Jeden z nich, jakmile upozoroval, že je uzdraven, hned se vrátil a velikým hlasem velebil Boha; padl tváří k Ježíšovým nohám a děkoval mu. A to byl Samařan. Nato Ježíš řekl: „Nebylo jich očištěno deset? Kde je těch devět? Nikdo z nich se nenašel, kdo by se vrátil a vzdal Bohu chválu, než tento cizinec? Řekl mu: „Vstaň a jdi, tvá víra tě zachránila.“ L 17,11-19

Dnešní úryvek z evangelia podle Lukáše nám předkládá příběh deseti lidí, kteří byli postiženi malomocenstvím. Kvůli této nemoci velmi trpěli. Tělesná i duševní bolest, život v bédných poměrech s nemocí, na niž neexistoval lék. Byli považováni za nečisté, hříšné, a proto vyloučeni ze společenství. Museli žít mimo lidská sídla a nesměli se účastnit života společenského ani náboženského. Jak velké a neutěšené utrpení! Je nasnadě domnívat se, že to, po čem ve svém životě v tuto chvíli nejvíce toužili, bylo zbavit se nemoci a plnohodnotně se zapojit zpět do společenství. A jediný, kdo jim mohl pomoci, byl Bůh. Přicházeli tedy k Ježíšovi s důvěrou a volali: „Ježíši, Mistře, smiluj se nad námi.“ Čekali, že on je uzdraví.

Devět z nich byli Izraelci, smýšleli o sobě jako o vyvoleném národu. Oni jsou ti, kteří mají být spaseni. A když je Pán Ježíš uzdravil, spokojeně odešli a evangelium se už o nich nezmiňuje. O svém uzdravení byli přesvědčeni, že si ho zaslouží, ba co víc, že na něj mají nárok. Proč tedy děkovat Bohu, když udělal jen to, co měl? To je naprosto špatně pochopený vztah mezi člověkem a Bohem.

Víra je totiž až tam, kde člověk vidí Boha a věci správně, tedy Boha jako dárce, a ne jako někoho, kdo je nám zavázán nebo dokonce podřízen. My lidé, ať už sebe sami považujeme za věřící či nevěřící, leckdy k Bohu a druhým lidem přistupujeme v tom čistě funkčním vztahu „zajímáš mě jen tehdy, když děláš to, co od tebe očekávám.“ Jenže u Boha to takto nefunguje. On je Bůh radosti, Bůh dokonalé lásky agapé. A tomu porozuměl jen ten jeden vyléčený z malomocenství – Samařan, jinověrec, tedy ten, který patřil k národu, jenž Židé měli v nenávisti, nepovažovali ho za dostatečně pravověrného. A přesto to byl právě Samařan, kdo pochopil, jaký Bůh skutečně je, a cítil se být jím obdarován, nikoliv jen „obsloužen“. On pochopil svůj vztah s Bohem správně, úplně – věděl, že mu Bůh není ničím zavázán, ale přesto ho obdaroval.

Ježíš pak kárá uzdravené pro jejich nevděčnost: „Kde je těch devět? Nikdo z nich se nenašel, kdo by se vrátil a vzdal Bohu chválu, než tento cizinec?“ Chtělo by se dodat: Nevděčnost vládne světem. Kolikrát se my sami chováme nevděčně? Jsme nevděční vůči druhým lidem, ale i Bohu. A přitom je tolik věcí, nad kterými můžeme žasnout a rozpoznávat Boží působení. Za které můžeme děkovat, i když ty jsou ty zdánlivě malé věci, které považujeme za samozřejmost. Bůh poslal svého jediného Syna, který byl za nás, za naše hříchy obětován. Z lásky se nám

21. NEDĚLE PO SVATÉM DUCHU

Zbav mě hříchu, očist' yzopem a budu čistý, umyj mě, budu bělejší nad sněh. ŽALM 51,9

První čtení: 2. Královská 5,1-15c

Tužby pro dobu po Duchu svatém (VI):

2. Abychom svým bližním dokázali sloužit k jejich duchovnímu prospěchu, modleme se k Hospodinu.
3. Abychom vírou i skutky lásky přispívali k jednotě a blahu církve i národa, modleme se k Hospodinu.

Modlitba před čtením ze sv. Písem:

Panovníku Hospodine, ochraňuj svou obec věřících, aby pod tvou mocnou záštitou prospívala v dobrých skutcích ke tvé větší cti a slávě! Osviť nás, Bože, svým svatým Duchem, ať slyšíme slova Ježíše Krista, našeho Pána. Amen.

Druhé čtení: 2. Timoteovi 2,8-15

Evangelium: Lukáš 17,11-19

Verš k obětování: Rút 1,16b

Verš k požehnání: 1. Tesalonickým 5,18

Modlitba k požehnání:

Panovníku Hospodine, děkujeme ti, že svému lidu zůstáváš věrný a ve svátosti křtu a večeře Páně do nás vstěpuješ svůj božský život. Dej, abychom se stále radovali, že jsme zahrnuti do nové smlouvy, kterou jsi s námi uzavřel skrze svého Syna Ježíše Krista, našeho Pána. Amen.

Vhodné písně: 12, 14, 24, 83, 101, 102, 324, 326

vydal až do krajnosti, a tak nám otevřel možnost trvalého uzdravení – spásy. A skutečná víra není jen chvilkové volání, když jsme v úzkých, jako jsme to četli u těch devíti uzdravených, kteří si poté šli po svém. Víra je trvalý vztah k Bohu. A k té patří i vděčnost. A to ten uzdravený muž ze Samařska pochopil. Proto nebyl jen uzdraven, ale byl zachráněn! Buďme tedy i my více vděční Bohu, aby i nám Bůh mohl říci: „Víra tvá tě zachránila.“

Anna Kamarýtová

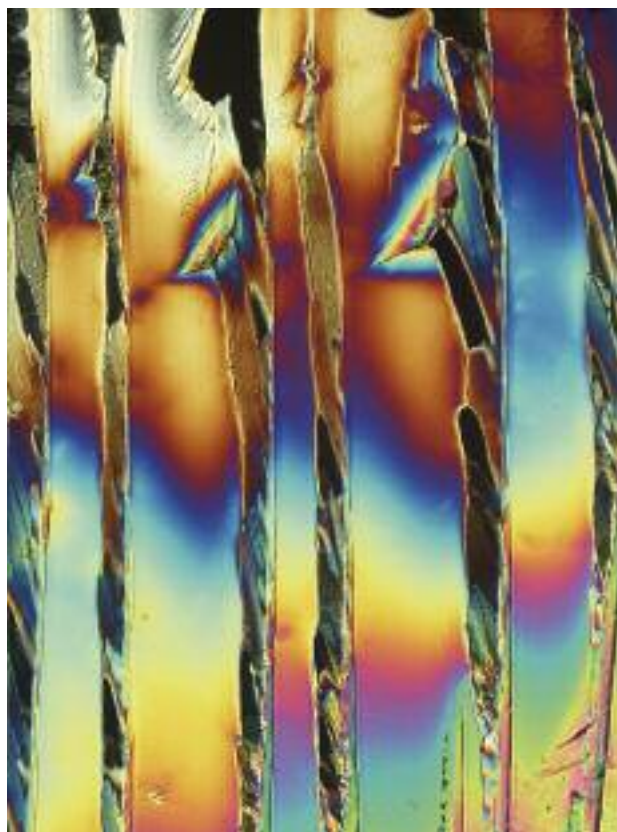
Pane, prosíme tě o dar moudrosti,
abychom byli schopni stále více vnímat
a s vděčností přijímat tvou lásku,
kterou nás obdarováváš každý den mnohými způsoby.
Dej, ať jsme schopni žít svůj život slovy a činy tak,
abychom se neměli zač stydět,
a tak správně zvěstovali slovo pravdy. Amen.

Věda a víra - je mezi nimi možný plodný dialog?

O vztahu vědy (jedná se zejména o přírodní vědy) a víry (nebo teologie jako kritické reflexe víry) bylo napsáno již mnoho. Často se hovořilo o variantách jako lhostejnost či boj protikladů, ale dnes převažuje názor, že věda a víra, pokud jsou tím, čím být mají, jsou buď nezávislé či se snaží o dialog. Vždyť i věda implicitně obsahuje víru, a to víru ve schopnost lidského rozumu podávat o realitě spolehlivé informace. To sice potvrzuje zkušenost, ale dokázat se to nedá. A žádná víra, která není karikaturou sebe samé, vědu neodmítá, naopak ji podněcuje k hlubším úvahám. Věda exaktním způsobem zkoumá materiální svět a ptá se, co existuje a jak to funguje. Víra se ptá po smyslu a cíli světa a stvoření. Věda říká, že vývoj je více méně hra náhody, víra říká, že vše má svůj počátek a cíl v Bohu. Věda vyslovuje hypotézy a potvrzuje či vyvrací je důkazy, víra důkazy nehledá – v Listu Židům (11,1) čteme: „Věřit Bohu znamená spolehnout se na to, v co doufáme, a být si jist tím, co nevidíme.“ Pokud víra začne hledat důkazy, je s ní něco v nepořádku – víra žije z tichého dialogu s Bohem. A pokud se věda začne ptát po smyslu a mluvit o transcenci, pak překračuje své meze. A proto jsem přesvědčena, že věda a víra nejsou v rozporu – jde o dva různé způsoby uchopení skutečnosti, která nás obklopuje, do které jsme se narodili – a tyto dva způsoby se navzájem doplňují, protože každý vypovídá o jiném rozměru této skutečnosti.

Otázkou je, zda je možný dialog mezi vědou a vírou (teologií). Co může přinést věda víře a naopak teologie vědě? Vědecké poznání může člověka vést k hlubším úvahám o řádu a smyslu světa a stvoření. Katolické magisterium říká, že rozum člověka je schopen ze stvoření „vytušit“ Stvořitele, a jeden z největších teologů 20. století Karl Rahner řekl, že člověk má vnitřní tušení Boha při každém poznávání – tedy i vědeckém. Dva z nejznámějších protagonistů dialogu přírodních věd a teologie, George V. Coyne a John Polkinghorne, také svědčí o tom, že ve výsledcích vědy vidí jako věřící lidé Boží působení. Můžete mi však – právem – namítnout, že Boží působení vidí ve stvoření i ve vědeckém bádání věřící člověk a že tato zkušenost

není přenosná na nevěřící. Domnívám se, a to i na základě vlastní zkušenosti, že tomu tak být nemusí. Člověk přijímá impuls víry ne proto, že je přesvědčen rozumovými argumenty, ale proto, že cítí v nitru jakési tajemné volání. Myslím si, že opravdu pozorné pozorování přírody, uvědomění si toho, co přinesla moderní fyzika a kosmologie, co přináší dnešní biologie – tu neuvěřitelnou komplexitu, náhodnost a přítom na druhé

Krystaly kyseliny citronové

straně organizovanost a určitý řád – vyvolává úžas a dává tušit Stvořitele.

A teď z druhé strany – o otázkách smyslu a cíle světa nelze „falsifikovatelně“ vědět, tady lze „jenom“ věřit. Člověk je bytost mnohovrstevnatá, je bytost vztahová a vedle rozumu má i těžko popsatelné hlubinné tušení týkající se základu bytí, Boha. Psychologové tomu říkají, že člověk je bytost přirozeně náboženská. Ale člověk také potřebuje toto tušení, pokud se transformuje ve víru, rozumově zpracovat a přesvědčit se, že víra nestojí proti rozumu. A právě na tyto otázky, které věda neklade a ani klást ne-

může, odpovídá teologie. A její výpovědi jsou podle mne nutné k tomu, abychom mohli sestavit celistvý obraz reality v celé její šíři a komplexnosti. Přírodní vědy se v době Galileiho emancipovaly od teologie a zkoumají materiální svět. Ale podíváme-li se do Bible, nenajdeme žádné dichotomie, žádné dělení světa na sféru materiální a duchovní či sakrální. A řada teologů se dnes vrací k tomuto biblickému pojetí stvoření jako

jednoty, popisuje celé stvoření jako posvěcené, posvátné. (Jako příklad uvádím rumunského pravoslavného teologa Dumitru Staniloae, který ve své knize *Experience of God (Zkušenost Boha)*, v části nazvané *Creation and Deification (Stvoření a zbožštění)* říká, že přirozená racionalita věcí je prvním krokem na žebříku, po kterém stoupáme k pochopení jejich hlubšího významu.

Toto poznávání a postupné chápání přirozené racionality věcí nás vede i k hlubšímu pochopení jejich Stvořitele a jeho vztahu k nám. Staniloae dále říká, že jako obrazy Božského rozumu stvořené věci nesmí být degradovány skrze pou-

hé využití bez snahy je pochopit. V racionalitě a zákonech přírody můžeme poznávat i to, co slouží lidské vzájemnosti a odpovědnosti. Vidíme tedy, jak tento teolog propojuje poznání stvořených věcí, pochopení Stvořitele i mezi-lidské vztahy.

Věda se také neobrací ke kategoriím morálním – dobra a zla – a neřeší otázku, co být má a co ne – je z tohoto hlediska neutrální. Věda přináší poznání, které pak může být využito i zneužito různými technologiemi. I sami vědci se shodnou, že používání některých metod výzkumu (pokusy na lidech či zvířatech) musí pro-

Skrytá krása stvoření

Autorem krásných fotografií ze světa viditelného jen mikroskopem je doc. RNDr. Josef Reischig, CSc. (1945 - 2008). Doc. Reischig se zabýval mikroskopii a působil mj. jako vedoucí Biologického ústavu Lékařské fakulty UK v Plzni. Jako režisér a kameraman se podílel na tvorbě několika výukových videoporaďů a na encyklopedii Videoatlas bezobratlých živočichů. Uspořádal desítky fotografických výstav s názvem „Pohled do mikrosvěta. Skrytá krása stvoření“, které byly popularizací vědy i uměním. Doc. Reischig rovněž veřejně přednášel ve spolupráci s Českou křesťanskou akademií. (Informace a fotografie v čísle z Wikipedie). Na obrázku krystaly vitamínu C

bíhat podle určitých norem. Ale při etickém hodnocení využití vědy již často dochází k rozporům.

A tady se teologie snaží přinášet moudrost, která by vedla k dobrému a odpovědnému využívání výsledků vědy – poskytuje tedy etický rámec, ve kterém lze správně rozvíjet vědecké bádání i využití jeho výsledků. Nemusím asi zdůrazňovat, že v době genových manipulací

rodními vědami a teologií je oblast ekologie. Přírodní vědy přinášejí varovný obraz změn, ke kterým v posledních desetiletích dochází, a snaží se hledat cesty k nápravě a zabránění dalších škod. I teologie se tímto problémem zabývá. Německý teolog Jürgen Moltmann v knize *Bůh ve stvoření* říká, že nemáme poznávat, abychom ovládali, ale abychom se podíleli. Podle něj si v situaci

a rozvoje tzv. syntetické biologie (nový obor biologie, který je založen na konstrukci umělých biologických systémů či pozměňování existujících biologických systémů) je takový etický rámec nejen žádoucí, ale nutný.

Další bod pro dialog mezi přírodními vědami a teologií je oblast ekologie. Přírodní vědy přinášejí varovný obraz změn, ke kterým v posledních desetiletích dochází, a snaží se hledat cesty k nápravě a zabránění dalších škod. I teologie se tímto problémem zabývá. Německý teolog Jürgen Moltmann v knize *Bůh ve stvoření* říká, že nemáme poznávat, abychom ovládali, ale abychom se podíleli. Podle něj si v situaci

ohrožení nemohou přírodní vědy a teologie dovolit rozdělení jedné skutečnosti, musí se snažit dojít společně k ekologickému vědomí světa. Nedávno k tomuto tématu vydal papež František encykliku *Laudato si (Bud' pochválen – zde si papež František vypůjčil název slavné modlitby sv. Františka z Asissi)*, ve které k řešení ekologické krize říká: „*Uvědomíme-li si složitost ekologické krize a jejích rozmanitých příčin, musíme uznat, že řešení nemohou vzejít z jediného způsobu interpretace a transformace reality. Je nezbytné také uznat odlišná kulturní bohatství národů, umění a poezii, vnitřní život a spiritualitu. Pokud má opravdu vzniknout ekologie, která nám umožní napravit všechno, co jsme zničili, pak nesmí být přehlíženo žádné vědecké odvětví, žádná forma moudrosti, ani ta náboženská včetně jejího vlastního jazyka.*“ Tato slova papeže Františka jednoznačně podporují stanovisko, které jsem se snažila ve svém článku vyjádřit, totiž že dialog mezi vědou a vírou je nejen možný, ale i potřebný, a to pro celistvé pochopení skutečnosti, do které jsme se narodili. **Ivana Macháčková**

Ne všichni učení,
jen moudří byli prostí.
A když už nestačí
má mysl, zrak a sluch
se vyznat v přemíře
všech vědních složitostí,

tu vždycky napoví
mi jednoduchý Bůh.
Co rozum zkoumavý
se bez ustání snaží
tůň kosmu vylovit svou sítí souřadnic,
cit vnímá, soustředěn

a bdělý na podloží,
že jemu jako dar
svět otvírá se vstříc.

Miroslav Matouš: Pout' za světlem

Teorie víry

Disk naší galaxie
o průměru sto tisíc světelných let
letí vesmírem.

To byl hod!
Miliony let na své dráze
a měl by letět do tmy?

Diskobolos ho vymrštil
trénovaně z ruky za velkého třesku
s dalšími disky galaxií...

Nebeský Diskobolos
nebo teorie velkého třesku?
V obojí musíme uvěřit.

Ze sbírky Aloise Volkmana: Ptám se svých slov

Co rádi čtete?

Knižku, nebo lépe řečeno seriál třinácti knížek pod názvem „Řada nešťastných příhod“, její autor Lemony Snicket „doporučuje“ čtenářům těmito slovy:

„Milí čtenáři, mrzí mě, že kniha, kterou vám předkládám, je tak nesmírně smutná. Vypráví truchlivý příběh tří dětí, které neustále pronásleduje neštěstí. I když jsou sourozenci Baudelairovi milí a chytrí, jejich život je plný utrpení. Od první stránky knihy, kdy se děti procházejí po pláži a dozví-dají se strašnou novinu, se dostanou do vleku nešťastných příhod. Dalo by se říct, že je přitahují jako magnet. V této útlé knížce se

sourozenci postupně setkají se zničujícím požárem, škaredým oblečením, studenou ovesnou kaší k snídani, chladnokrevným zloynem a úklady, které je mají připravit o majetek. Je mou smutnou povinností tyto neradostné příhody zaznamenat, ale vám, kteří dáváte přednost šťastným koncům, nic nebrání v tom, abyste tuto knihu včas odložili a přečetli si raději něco veselejšího. S veškerou úctou Lemony Snicket.“

Tak nevím jak vás, nás toto varování neodradilo. Naopak, po přečtení prvního dílu, nazvaného „Zlý začátek“, se už moc těšíme na další. Knížky vyšly před pár lety v nakladatelství Egmont, ale spíš než v knihkupectvích je už hledejte v knihovnách. Vhodně pochmurnými černobílými ilustracemi je doprovodil Brett Helquist a podle prvního tří dílů byl natočen i film.

Jana Krajčířková

C E S T A

Věda a víra

Už jsou dávno pryč časy, kdy církev odsuzovala lidi, jako byl například Giordano Bruno, za jejich vědecké objevy, které byly v rozporu s Biblií, k upálení na hranici. Dnes už dobře víme, že věda a víra se nijak nevy-lučují – prostě jen ke světu přistupují odlišným způsobem. Věda zkoumá, jak svět funguje, a objevuje nové a nové poznatky, přesto však je toho tolik, co náš rozum vysvětlit nedokáže a lze to uchopit pouze vírou. Už jen samotný fakt, že náš svět je tak úžasný a dokonalý, že nemůže být dílem nikoho jiného než Boha. Docela pěkně to vyjadřuje citát Francis Bacon: „Kapka vědy způ-sobuje nevíru. Celý pohár přivádí ke zbožnosti.“ Tedy čím víc svět zkoumáme, tím větší je náš úžas nad jeho složi-tostí a dokonalostí – jak na sebe všechno navazuje, jedno bez druhého by nefungovalo – zasáhne-li třeba jen nepatrně do toho křehkého soukolí vzájemných závis-lostí, může to mít dalekosáhlé důsledky, i když se mohou projevit třeba až za několik generací. A že těch lidských zásahů – bohužel většinou spíš k horšímu – je celá řada! Právě víra, že člověk je jen správce a ne neomezený pán, nás má vést k vděčnosti, pokoře a odpovědnosti za Boží stvoření. JK

Nakreslila: Lucie Krajčířková

Klouzek modřínový

Kouzelný klobouček vystříci oranžové sluníčko potěší pod modřínem opadavým

Oranžové světelko kontrast čírní veliký – ve stínu lesa jen radost pohledět

Hledjeme hledjeme dále naleznem skupinku zářících hvězdiček

Pak půjdeme cestou s radostnou tvářič nebot se vydaří houbařův den

Václav Kovalčík

Modlitba

Pane Bože,
děkujeme ti za pozoruhodný svět,
ve kterém můžeme žít.
Čím víc jej zkoumáme,
tím víc zasneme nad jeho dokonalostí.
Prosíme, vzbuzuj v nás pokoru
a touhu jej chránit,
aby byl dobrým místem pro život
nejen pro nás, ale také pro všechny,
kdo přijdou po nás.
Amen

Podzim aneb Stříbrný déšť

Stříbrné perly padají z nebe,
pokryjí krajinu okolo tebe.
Laskají, omyjí ti něžně skráně,
stříbrtité tůňky obklopi stráně.

Příroda pláče, srdce má
z duhy,
zásobí vodou stružky
a struhy.

Marnivá krajina v kaluži se
vzhlíží,
stříbrné stružky se s oblohou
kříží.

Jitka Vestfálová (Landová)

Jak byl stvořen svět?

„Já tomu vážně nerozumím,“ mumlal si pro sebe Filip. Na kolenou mu ležela knížka a mráčil se jako kakabus. „Čemu nerozumíš?“ zeptala se ho tatínek. „No tomu, jak to vlastně je se vznikem světa,“ vysvětluje Filip. „Ve škole se učíme o velkém třesku a evoluční teorii, a přitom v Bibli je napsáno, že svět stvořil Bůh za šest dní! Tak kdo má vlastně pravdu?“

„Viš, Filipe, i když to na první pohled vypadá tak, že si obě vysvětlení protičeí, ve skutečnosti to tak není,“ začal tatínek a přisedl si k Filipovi. „Bible vznikla v době, kdy lidé ještě spoustu věcí neznali

Nakreslila: Lucie Kráčířiková

a neuměli vysvětlit. To, jak je v ní popsáno stvoření světa, dnes chápeme spíš symbolicky. Věda už nám dnes poměrně nepochybnitelně vysvětluje, jak k různým věcem docházelo a proč a jak se co děje. To, že stvoření světa třeba netrvalo přesně šest dní a jed-

notivě jeho části vznikly v jiném pořadí, však nepopírá základní věc – že svět stvořil Bůh a stále jej tvoří. Něco tak užasného a dokonalého by nikdo jiný nedokázal – na tom se shodne i spousta vědců. Bůh stvořil i nás lidi – a dal nám i mozek, abychom dokázali ten svět zkoumat a poznávat. Dostali jsme ale taky důležité úkol – svěří nám svět do opatrování, abychom se o něj starali a chránili ho.“

„To ale spousta lidí nedělá,“ namítá Filip. „To je fakt. Protože má Bůh lidi rád, dal jim svobodu, aby se sami rozhodovali, jak budou žít. I s tím rizikem, že se často nerozhodnou správně.“

„A jak poznáš, co je správně a co ne?“ „Tu správnou cestu právě najdeš v Bibli,“ odpověděl tatínek.

„A nebylo by jednodušší stvořit lidi tak, aby nemysleli a dělali všechno tak, jak si Bůh přeje?“ napadlo Filipa.

„Jednodušší by to nepochybně bylo, ale když máš někoho rád, přeče bys z něj nechteš udělat nemyslicí loutku, co říkáš?“ „To asi ne, ale je mi líto, když vidím, kolik toho lidí už ukazili: „Jasně, ale taky udělali spoustu dobrých věcí. Neboj, Pán Bůh to má pod kontrolou,“ usmál se tatínek a pohladil Filipa po hlavě. „Tak pojď, uděláme teď něco pro zkrášlení světa a umyjeme nádobí!“

JK

Soutěž o tři knihy

Ani byste nevěřili, děti, kolik je na světě různých vědních disciplín! A vznikají stále nové. Určíte víte, co zkoumá třeba matematika, fyzika, chemie nebo zeměpis. Poradíte si však s dalšími naukami, které najdete v našem seznamu. Pokud k nim přičtete správnou definici, získáte pořadí písmenek do tajenky. Tu nám určíte co nejdříve pošlete do redakce (jana.krajcirikova@csh.cz) a nezapomeňte připojit svou adresu – na tři z vás čeká knížka!

ASTRONOMIE
BOTANIKA
GENETIKA
HISTORIE
LINGVISTIKA
MEDICÍNA
ORNITOLOGIE
PSYCHOLOGIE
RELIGIONISTIKA
SOCIOLOGIE
SPELEOLOGIE
ZOOLOGIE

JE VĚDA O...

DĚJINÁCH(U)
ZDRAVÍ (Á)
JESKVNÍCH (Ě)
ZVÍŘATECH (T)
LIDSKÉM CHOVÁNÍ (E)
VESMÍRU (Z)
ROSTLINÁCH (K)
NÁBOŽENSTVÍ (S)
JAZYCE (M)
SPOLEČENSKÝCH VZTAZÍCH (V)
PTÁČÍCH (M)
DĚDIČNOSTI (O)

Nakreslila: Lucie Kráčířiková

Čuňátko a Zlatíčko

Část 1. - Seznámení

Jestě jste o nich nikdy neslyšeli? Tak to vás musím rychle seznámit! Čuňátko a Zlatíčko jsou dva mali neposední skřítkové, které málokdy uvidíte, jejich práci však určitě nepřehlédnete. Oba jsou totiž velice pilní, i když každý trochu jinak.

Čuňátko, jak už jeho jméno napovídá, je trošku zavalitý, ušmudlaný chlapec, který má na hlavě jen pár vlásků, zato však nosík má pořádný – trošku připomíná prasečí rypáček. Jeho dalšími výraznými znaky jsou četné píhy, rozesmátá pusa a veselá modrá očka. Čuňátko má opravdu jen velmi zřídka špatnou náladu. Všechno je pro něj hra, skoro nic nebere vážně, je neustále připraven provádět nějaké své žertíky a lotroviny.

To Zlatíčko je skřítek z úplně jiného těsta – je spořádaný, vždy čistý, upravený, spolehlivý a – bohužel – někdy až zbytečně moc vážný. Nosí námořnický obleček oblébený v době tak před sto lety – modro-bíle pruhované tričko s modrou stuhou, tmavé kalhoty nad kolena, bílé botky a na blondátých vlasech námořnickou čepici. Těžko byste hledali dvě rozdílnější osoby. Přesto jsou to ti nejlepší kamarádi. Jak je to možné? No snad je to tím, že protiklady se přitahují...

Čuňátko a Zlatíčko spolu již dlouhá léta navštěvují dětské pokojíčky po celém

světě a nechávají tu dětem i rodičům výrazné vzkazy. Často pak můžeme slyšet výkřiky jako: „No, které čuně tady zase pohodilo to špinavé prádlo? Kolikrát to mám opakovat, že nepatří pod postel, ale do koše v koupelně!“ Nebo jindy: „To snad

Nakreslila: Eliška Zapřová

není možné, jak se ti podařilo takhle upatlat tu zed? Vždyť jsme teprve před týdnem malovali!“ Někdy je však slyšet úplně jiný tón: „No to je zlatíčko, ten náš Pepiček! Podívej, tatínku, jak si pěkně uklidil svůj pokojíček!“

Asi uhodnete, ke komu tyto výroky patří. Ale pozor! Pokud si myslíte, že se vám tu snažím namluvit, že za všechen nepořádek může Čuňátko a naopak že všechno uklízí jen Zlatíčko, tak to by byl omyl. Tak jednoduché to zdaleka není. Však již brzy uvidíte, co všechno děti s těmito dvěma skřítky zažívají! Těšte se na příště!

Jana Krajčířiková

Závěr – královna Ježábel

Dnes se, děti, s naším seriálem o statečných ženách v Bibli rozloučíme. Ne, že bychom úplně vyčerpali jejich výčet, ale chtěla jsem vám stručně přiblížit alespoň některé z nich. Jistě také víte, že ne všechny ženy, které v Bibli najdeme, byly „statečné“ – tedy především věrné Bohu. Platí to úplně stejně u žen jako u mužů – Bible nám přibližuje všechny možné lidské charaktery – najdeme tu nejen vzory pro svůj život, ale i odstrašující příklady – lidi slabé, nevěrné nebo kruté.

Na závěr tedy pár slov o ženě z této druhé skupiny. Je jí královna Ježábel, manželka izraelského krále Achaba. Byla zlá, lstivá a chamtivá. Jako dcera pohanského krále Sidónanů odváděla svého muže od víry v Hospodina, podporovala kult Baala a pronásledovala Hospodiny proroky. Nakonec zbyl už jenom Elijáš. Kvůli Achabově a Ježábelině nevěrnosti Hospodin seslal na zem několik let sucha a neúrody.

Povaha královny se projevila například v situaci, kdy Achab zatoužil po vinici, jež patřila Nábotovi. Když ji odmítl Achabovi prodat dobrovolně, zařídila Ježábel jeho smrt a vinici zabrala. Šla doslova přes mrtvolu a není divu, že její jméno se stalo synonymem pro ženy zlé, kruté a hádavé. Její

konec pak odpovídal jejímu životu – jak Hospodin předpověděl ústy svého proroka Elijáše, nakonec ji sežrali psi. Tak abychom nekončili takto chmurně – závěrem bych vás ráda vyzvala: čtěte Bibli co nejvíce – v jejich příbězích – nejen o statečných ženách a mužích – najdeme mnoho poučného pro náš vlastní život. Přeji vám spoustu krásných chvil nad jejími stránkami!

Jana Krajčířiková
Nakreslila: Lucie Krajčířiková

Hráli si na písčku u klády: chlapec z města děvčátko z dědiny.

Stavěli dům. Možná, že by se nikdo nikdy nedověděl, kdo její postavil, kdyby se Cilka najednou nezeptala:

„Jak se vlastně jmenuješ?“

„Miša,“ odpověděl chlapec.

„Miša?“ Chlapec přikývl. Cilka se smála a smála: „Takové jméno se mně vůbec nelíbí. Vždyť tak říkám svému medvědíkovi.“

Miša jde rozmrzely domů a radost z díla, které řídil jako stavitel, docela ztratil. Tak jako jemu se říká medvědíkům. Copak vypadá jako medvěd? Ne! Má jen ošklivé jméno.

Stojí v předstíni před zrcadlem a ptá se:

Nejkrásnější jméno

„Maminko, kdo mi dal jméno Michal?“

„To jsme ti vybrali my, tatínek a já,“

odpovídá maminka. – „Ale já takové jméno nechci. Copak vypadám jako medvěd?“ – „A jaké bys chtěl mít?“ –

„To, které je nejkrásnější na světě. Porad' mi, které to je?“ – „Nevím, běž se někde zeptat.“

Michal jde podél potůčku a přemýšlí, koho by se zeptal na nejkrásnější

jméno. Zastaví se, naklání se nad vodu a vidí v ní svou tvář. „Pověz mi,“ ptá se jí, které jméno je na světě nejkrásnější?“ – „Čeká a za chvíli slyší.“ „Vím, jak obcerstvit unaveného, ale nejkrásnější

jméno na světě neznám. Zeptej se starého smrku, ten to možná ví.“

Michal hledá starý smrk. Najde jej uprostřed lesa, je vysoký až k nebi.

„Pověz mi,“ ptá se ho, „které jméno je na světě nejkrásnější? Ptal jsem se vody v potůčku a ta mě poslala za tebou.“

Čeká a za chvíli slyší: „Znám všelijaké

ptáci písničky, ale nejkrásnější jméno na světě neznám. Zeptej se větru, ten to možná ví.“

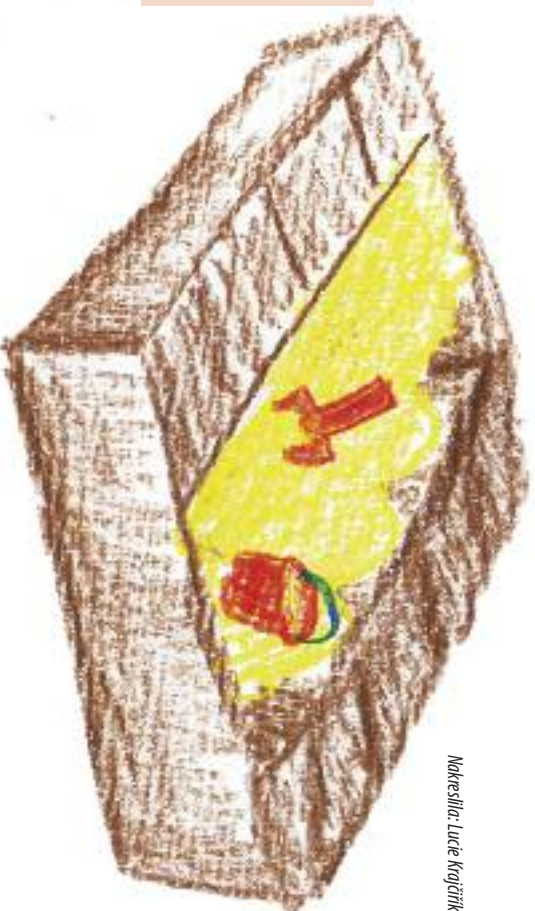
Michal vyběhne na kopec a volá na vítr: „Pověz mi, které jméno na světě je nejkrásnější? Ptal jsem se vody v potůčku,

ta mě poslala ke starému smrku a ten za tebou.“ – „Čeká a za chvíli slyší: „Víděl jsem kus světa, ale nejkrásnější jméno na světě neznám. Mohu ti však poradit:

Běž dolů do domku se zahrádkou. Tam se dovíš, co chceš.“ – „Ale,“ povídá větru Michal, „tam já to dobře znám, tam bydlí moje babička.“ Než to dořekne, vítr už je pryč.

pravda, protože o babičce všichni říkají, že je moudrá. Víš, každý, kdo se učí u Boha být dobrý, má nejkrásnější jméno na světě. Až vyrosteš, budeš tomu rozumět. Teď si jdi ještě hrát a vezmi si na cestu buchtu.“

S buchtou v ruce potká Michal Cilku a o buchtu se s ní rozdělí. Cilka mu

Maresilia: Lucie Kojčilková

Ptal jsem se vody, starého smrku, větru, ale nikdo z nich to nevěděl.“ – „A proč to chceš vědět?“ ptá se babička

Michala. „Protože chci nové jméno. To nejkrásnější na světě. Víš-li takové, řekni mi je.“ – „Znám nejkrásnější jméno.“ – „Jaké to je?“ – „Tvoje, chlapče. Michal, to je nejkrásnější.“ Michal se dívá s otevřenou pusou a nerozumí

tomu, co slyší. Ale jistě to musí být

nese velké jablko. Oba mají povídla na tváři a dozajista nejkrásnější jména na světě.

Zdeněk Svoboda

Všemu se uč pro užití

Když se píše o vztahu vědy a víry, hodně pozornosti se věnuje tématům, kolem nichž dochází ke konfrontaci, například evoluční teorii. Jak ale prožívají víru vědci v jiných oborech, které nejsou tak konfliktní? Takových oborů je přitom většina. Můj pohled na věc je pohled matematického statistika z Ústavu informatiky AV ČR.

Lawrence Krauss, prominentní americký ateista, tvrdí, že věřící vědec ráno přijde na svůj ústav nebo do laboratoře a tam se automaticky stává nevěřícím. Podle mě jde o jednu z jeho zjednodušených myšlenek. Navštívil jsem jeho přednášku v Praze v roce 2014, která byla avizovaná jako propagace vědeckého myšlení. Ve skutečnosti se tam snažil cíleně vyvracet křesťanství, o kterém se nesnaží pravdivě přemýšlet, ale chce přispívat k ateizaci společnosti skrze vědu, což nám ale v našich podmínkách připomíná dobu ne tak dávno minulou.

Naproti tomu já osobně shledávám dobrou symbiózu mezi svou vírou a vědeckou prací. Víra mě formuje v tom, že se učím čím dál víc žasnout. Vlastně jde o vzájemný, oboustranný vztah mezi vírou a matematikou. Vzhlížení k Bohu mi umožňuje víc ocenit matematiku jako krásnou, protože ji můžu vnímat jako jazyk pro popis teoretických zákonitostí, které odpovídají Božímu řádu a vypovídají o Stvořiteli. Na druhou stranu samotná matematika přímo vede k myšlenkám o věčnosti tím, jak jsou její zákonitosti elegantní, hluboké, vždy ve všem platné a neměnné. Tím se tolik liší od světa, ve kterém žijeme a tak rychle se mění. Tak mi i matematika pomohla si uvědomit, že Bůh musí být opravdu veliký, moudrý a věčný.

Na žasnoutí je ale dnes i ve vědě málo prostoru, spíše se řeší každodenní přízemní starosti, například ubíjející administrativní tlak na kvalitu výsledků. V jejich důsledku se může vědec upnout jen na své vlastní úzké téma a ignorovat vše ostatní ve vědě i v životě kolem. A jsme zas u víry, která pomůže si ujasnit priority a získat nadhled. Na našem ústavu pracuje několik věřících. Myslím, že máme v sobě velkou pokoru. Také si uvědomujeme, že nerozumíme všemu, když počátkem moudrosti je bázeň před Hospodinem.

Dalším důvodem, proč ve vědě málo žasneme, je potřeba věnovat hodně úsilí detailům, pečlivě vše rozmyslet, sepsat do článku a ten pak pilovat pořád dokola

do nejmenších detailů. Pak trvá aspoň několik let, než si výsledku vůbec někdo všimne.

S ujasněním priorit souvisí i volba témat, kterým se vědec věnuje. Nechtěl bych zakopat své hřivny studiem příliš abstraktních témat, která nevedou k aplikacím, ale spíše mě oslovuje Komenského heslo „Všemu se uč pro užití“. Proto jsem se také zapojil do aplikací statistiky v medicínském výzkumu, například ve studiích genetických příčin infarktu nebo mozkové aktivity schizofreniků.

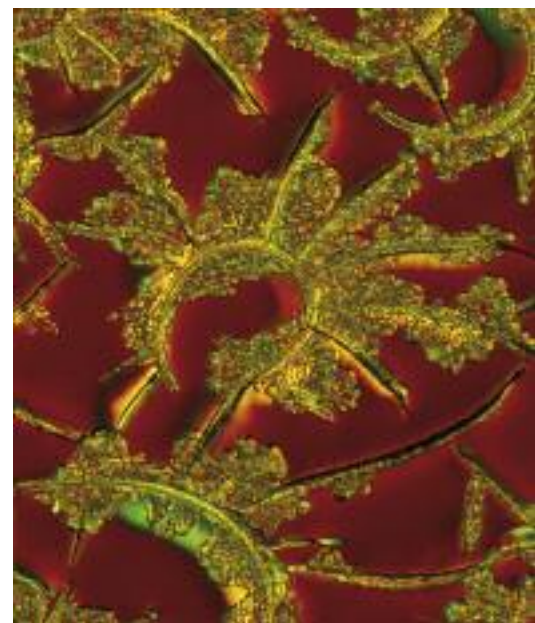
Konkrétně při studii pacientů s infarktem jsem měl za úkol hledat klíčové geny, které jsou aktivní v lidském těle ještě před tím, než dojde k infarktu. Přitom se pracovalo jen se zhruba padesáti pacienty, ale u každého z nich se provádělo měření desítek tisíc genů. Jak se ale v takové záplavě čísel vyznat? To dokáže jen statistik pomocí specializovaných metod, protože o klasických metodách se odborně říká, že trpí prokletím dimenzionality. Dobrou představu dá přirovnání, že s daty se musí zatřást jako v Sírachovci 27.4, aby v nich došlo k pročištění a nalezení struktury, aby se oddělil balast a vliv náhody od nejpodstatnějších informací, které následně může použít lékař. A tak jsme zpět u žasnoutí. Jak to, že i v takové praktické úloze lze něco tak neuspořádaného jako náhodu popsat něčím tak uspořádaným a nenáhodným, jako jsou matematické vzorce? Není ta úloha nakonec stejná jako v reálném životě, kde také máme upřímně hledat to nejdůležitější – Boha, ale cestu nám zakrývá různý šum nebo smetí?

Zároveň si uvědomuji etické aspekty vědy. Konkrétně při statistické analýze dat to znamená postupovat pečlivě a pomalu, což často naráží na potřebu rychle ukončit řešené projekty. Obecně u genetiky zůstává zatím opomíjená etická otázka, jestli je správné, že se v genetických studiích už celosvětově utratily miliardy dolarů, zatímco konkrétní přínosy pro léčbu pacientů jsou zatím mizivé. Často jsou v tom statistické důvody, jako chybně naplánovaná studie nebo neodborné analýzy draze naměřených dat. Mám ale jen

malou možnost toto nějak ovlivnit.

Ještě na svém předchozím působišti jsem analyzoval data ve studii, v níž měla hlavní lékařka zájem konečné výsledky zfalšovat. Odmítl jsem nakonec vystupovat jako spoluautor, i když jsem do výpočtů investoval hodně času, takže jsem pak na konci roku neměl dostatek výstupů. To ohrožovalo samotné moje setrvání v dané práci, ale díky Bohu jsem krátce poté dostal možnost přejít na současné pracoviště dokonce do lepších podmínek a brzy jsem byl jmenován vedoucím oddělení, které dnes můžu budovat s ambicí být nejlepším statistickým pracovištěm na Akademii věd.

Také mě oslovuje historie statistiky a po-

Krystaly protilátek IgG

těšilo mě zjistit, že matematickou teorii pravděpodobnosti vybudovali oddaní křesťané. Chystám k tomu popularizační přednášky pro veřejnost a napsal jsem k tomu několik odborných článků, které to připomínají. Z toho by měl radost C. S. Lewis. Ve své esejí Christian „Apologetics“, která je v českém prostředí málo známá, považoval popularizaci vědy za důležitý úkol pro křesťany, ještě důležitější než třeba psát apologetické knihy. I moje popularizace vědy pramení z víry, protože když je křesťanství skryté v pozadí, může vést k přemýšlení o Bohu.

Jan Kalina

Autor do ČZ přispěl mj. článkem „O náhodě“, který čtenářům doporučujeme znovu si přečíst. (ČZ č. 21 z 25. května 2014).

Můj čas přijde

Skutečnost, že věda s vírou si nemusejí nikterak překážet, že vědcem - jak ukazuje celá řada článků tohoto čísla - mnohdy bývá právě hluboce věřící člověk, dokresluje i příběh opata augustiniánského kláštera, přírodovědce a zakladatele moderní genetiky, Johanna Gregora Mendela. Jeho příběh zároveň dosvědčuje tisíckrát ověřenou pravdu - s jakou nedůvěrou jsou zpočátku přijímána tvrzení osobností, které jejich nadání a schopnosti později „katapultují“ mezi absolutní špičky svých oborů. Mendelovi současníci teorii o dědičnosti ignorovali; částečně proto, že při svých výpočtech používal teorii pravděpodobnosti, která byla pro biology oborem tehdy neznámým. Skutečného vědeckého uznání se mu dostalo až v roce 1900, 16 let po smrti, kdy se ukázalo, že jím odhalené principy vysvětlují dědičnost u rostlin i zvířat.

Slezan Johann Mendel pocházel z německy mluvící chudé rolnické rodiny. Po gymnáziu odešel studovat filosofii při olomoucké univerzitě a později tíživou finanční situací a možností dalšího vzdělávání vyřešil vstupem do kláštera – sv. Tomáše v Brně. Civilní oblek vyměnil za sutanu a jméno Johann doplnil řeholním – Gregor. Klášter, kde získal formaci v duchu augustiniánské spirituality, se mu skutečně stal zázemím po celý život. První čtyři léta studoval bohosloví a zúčastňoval se též přednášek zemědělství a ovocnářství, přičemž lásku k pěstování ovoce a zeleniny získal od děda z matčiny strany. Mimochodem, Morava byla tehdy jednou ze šlechtitelských velmocí, ovoce se odsud vyváželo až do vzdálených končin světa.

Po absolvování teologie se Mendel stal duchovním v brněnské nemocnici. Jelikož však byl mimořádně citlivý a utrpení nemocných ho doslova ničilo (*Mendel při pohledu na nemocné a trpící bývá postižen nepřekonatelnou bázni, která přechází až na okraj nebezpečného onemocnění* – z opatovy zprávy), představený ho raději poslal učit na gymnázium do Znojma, a Mendel tak nastoupil svou novou životní dráhu učitele. A po dalším rozšíření vzdělání ve Vídni, kde si utvořil jasnější ideu své výzkumné práce, nastoupil v r. 1854

místo suplujícího učitele fyziky a přírodopisu na reálce v Brně. Zmíněný představený kláštera, osvěcený opat F. C. Napp, (sám napsal příručku o šlechtění rostlin) jeho vědeckou práci podporoval; dokonce ho sám pověřil – v zájmu zvýšení výnosů statků augustiniánů – zjišťováním principů, dle jakých se dědí vlastnosti u plodin a zvířat.

Mendel byl zvědavý člověk a rád si objednával novinky vědecké literatury. Zajímal se hlavně o problematiku vývoje rostlin, což ho přivedlo k soustředěnému bádání o proměnlivosti znaků, které mu nakonec zajistilo onu nesmrtelnou slávu. Svě výzkumy rozvíjel v klášterní zahradě i mezi brněnskými ovocnáři a do jeho klášterní cely přicházeli jak studenti, tak i přírodovědečtí kolegové. Tři Mendelovy zákony, o uniformitě míšenců, o štěpení znaků a o volné kombinovatelnosti vloh, se staly základem moderní nauky o dědičnosti. Připomeňme, že Mendel své výzkumy zahájil již pět let před vydáním Darwinova díla „O vzniku druhů“; objednával si všechny jeho spisy, pečlivě je pročetl a četnými pokusy se pak snažil vyplnit mezery v Darwinově díle; dnes víme, že vlastně podhalil mechanismus, jakým se darwinovský vývoj druhů realizuje. V r. 1868 přijal Mendel místo opata kláštera a v téže době byl také zvolen viceprezidentem brněnského přírodovědeckého spolku. Přestože ho v tomto postavení značně ubíjely administrativní úkony, stihl se stále zabývat i oblíbeným včelařstvím (v areálu opatství stojí dodnes jeho včelín), astronomií a především meteorologií – poslední záznam o meteorologických pozorováních uveřejnil pár dní před svou smrtí, roku 1882. A těsně před smrtí prý také prohlásil následující slova: „*Mně stačí, že má myšlenka je osvobozena. Nezáleží na tom, aby ji slyšeli mnozí. I kdyby se nám zdálo, že byla větrem odváta, bude žít, byla-li jednou vyslovena a odůvodněna náplní skutečnosti, musí žít a být věčnou jako naše duše.*“

Mendel předběhl dobu. Základy učení, později označovaného jako mendelismus, vytvořil desítky let před objevem termínu chromozom a před první zmínkou o chromozomové teorii dědičnosti.

Co se týče kláštera Mendelova působení, dodejme dvě drobné zajímavosti: V klášteře byl z prostředků augustiniánské thurnovské hudební fundace vychováván Leoš Janáček, který zde působil jako ředitel kůru. A z klášterního pivovaru vznikl dnešní pivovar Starobrnno.

Jaroslava Koubová

Žijeme v době, kdy hovořit o Bohu do světa kolem je stále těžší. Prezentovat hodnotná stanoviska vně církve vyžaduje nemalé znalosti, a to ze všech možných oblastí. Díky vědě se stává svět složitějším, racionálnější i sekularizovanějším, ale srozumitelnějším každému nutně být nemusí. K dispozici je nepředstavitelné množství poznatků z různých oborů, které však nesměřují k pochopení celku, ale i při nejlepší vůli jen jeho dílčím částem.

Věda žádá důkazy a argument „psáno jest“ apriorně neplatí, je předmětem ověření a potvrzení. Zatímco věda neváhá věci zpochybnit a přes pochyby se propracovat k novému poznání, křesťanská víra hledá spíše potvrzení minulého a opírá se o texty, jež mají povahu autoritativního svědectví, jakož i o tradici, která odráží zkušenost víry a její chápání v procesu dějin.

Věda sama o sobě je zajímavým a dramatickým podnikem. Nabízí radost z poznání, napínavou cestu k objevu, fascinaci věcí samou a předpokládá hravost či kreativní mysl, která se táže stále dál. Je dnes společensky velmi ceněná a dává člověku naději.

Křesťan a věda

Věda je bezesporu garantem racionality, avšak ne pravdy samotné. Ta má ještě jinou dimenzi a nelze ji redukovat na pouhou skutečnost či vědecky definovanou teorii. Věda má své revoluce, které mění paradigmat a jsou to vlastně jakési fáze „nenormální vědy“, kdy vidíme nové podobnosti i souvislosti (Thomas S. Kuhn), jež se ani v realitě nenacházejí, ale jsou viděny jen námi. Martin Heidegger si při svých kritických zamyšleních nad vědou a technikou v roce 1954 všiml, že vědy stále rozhodněji a přitom nenápadněji prostupují všechny formy organizace moderního života a poznat toto prostupování je pro člověka důležité. Tomu musí křesťan přitakat. Bez vědy dnes přežít nelze, neboť je všude, a nelze se ani myšlenkově vrátit do „předvědeckého“ stádia vnímání světa a striktně náboženského obrazu reality.

Věda neustále zasahuje do života jednotlivce i lidstva a v dnešní době ho raketovým tempem mění, ač překotné tempo změn nemusí být ku prospěchu a člověk ho nestihá ani do důsledku promýšlet. Sama věda si postuluje cíle bádání a neváhá případně odhlédnout od etiky a všeobecné prospěšnosti badatelského cíle.

Tam, kde kdysi racionalizovalo svět náboženství a dávalo mu smysl, dnes působí věda se svým nárokem na logický proces poznávání a utváření obrazu o světě. Božský řád a struktura světa byly kdysi zárukou jeho pokračování a kněz měl právo hovořit prakticky do všech oblastí života. Dnes toto právo přejal vědec, který dává odpovědi, hledá řešení, a to často i v oblasti morálních soudů, pro které nemá přímou odbornou kvalifikaci. Pod tlakem vědy se mění přístup k biblickým textům i praktickým otázkám života, které byly kdysi zcela samozřejmě zodpověditelné. Věda mnohé předsudky odstraňuje, ale mnohé také vytváří. Staré postuláty mizí jako již neobhajitelné, což se týká vědy i křesťanství. Ať křesťan chce či ne, musí vést s vědou určitý dialog, neboť víra jeho předků na otázky dneška často neodpovídá. Chce-li, aby jeho víra a postoj ke světu byly otevřené a víra nebyla jen osobní obranou vůči světu, musí se tázat na obě strany, jak ve vztahu ke svému náboženskému přesvědčení, tak ve vztahu k poznatkům vědy a obrazu soudobého světa. Víra je bezesporu ohrožena sebeklamem, přetvářkou, sobectvím, pocitem nadřazenosti vůči okolí, dojmem vyššího poznání, které nepotřebuje vnější korigování, což se ale netýká jen víry křesťana, ale i víry vědce ve vědu. Křesťan i vědec jsou ohroženi pýchou i odmítáním nečekaného, což má v obou případech za následek ztrátu smyslu celé věci a ztrátu možného podílu na skutečnosti i pravdě. Věda se bez náboženství obejde, nesmí být na něm závislá, ale potřebuje vést dialog o sobě samé. K tomu potřebuje filosofii, která vědu reflektuje a klade otázky po jejím smyslu, podobě a etice. Právě filosofie může bránit tomu, aby si věda vytvořila ze sebe samé předmět vlastního uctívání a stala se do sebe zahleděnou, nekritizovatelnou modlou. Otevřenost vědy a multioborovost bádání však mohou otázku po smyslu celku opět vznést, a to z rozmanitých úhlů pohledu, a na prohloubení dialogu teologie s vědou může dojít. Víze Augusta Comta se nenaplnily a nedošlo na to, že by se teologie a křesťanstvo zřekly pátrání po původu a konečném cíli či podstatě věcí, která je ukryta za jevy. Teologie stále plní svou funkci nejen v církvi, ale i ve

HUSITSKÁ TEOLOGIE V KONTEXTECH

Mezinárodní konference Husitské teologické fakulty
Univerzity Karlovy ve spolupráci
s Církví československou husitskou

10. a 11. listopadu 2016

Praha

• UK HTF Pacovská 350/4; 142 21 Praha 4

Husitská teologická fakulta Univerzity Karlovy Vás
zve k účasti na konferenci, která bude tematizovat
problematiku husitské teologie v kontextech.

Teologie Církve československé (husitské) – v současnosti
označována jako husitská teologie – se od samých počátků
snažila formulovat nové chápání tradiční křesťanské teologie
a novou interpretaci biblického zjevení. Ve své době
překonala metafyzický obraz světa a přidala se k tehdy novým
teologickým konceptům (Barth, Brunner a další), vyjadřujícím
křesťanskou víru člověka 20. století. V současné době
se zabývá důležitými otázkami křesťanské víry, např.
identita křesťana v sekularizované euroamerické společnosti
či přítomnost a působení Ježíše Krista v současné společnosti.

společnosti. Stále vypovídá o Bohu v dějinách i ve světě a vstupuje do života s naléhavými etickými i společenskými otázkami. Nepotvrzuje však své postuláty formou pokusu, jak činí exaktní vědy, ale předkládá a zkoumá svědectví o událostech, které považuje za Boží zjevení v dějinách. S exaktní vědou se snaží dnešní teologie držet krok a vědecké objevy či teorie jsou stále reflektovány a v badatelské práci využívány. Teolog-křesťan nesmí na své poslání rezignovat, ač se jeho řeč může jevit příliš odvážná ve vztahu k vědě, církvi i společnosti, neboť Bůh není „jen“ Bohem starých textů a dávných zkušeností, ale Bohem vstupujícím do dnešního světa a dnešního života.

Jiří Lukeš

Z brožurky Bible v rukou moderního vzdělance

Předneseno v 1. zvláštním večeru pro mládež Církve českomoravské v Praze dne 12. listopadu 1943

...Věda snad mnohým dnes bude obviněna, že mu vyrazila Bibli z rukou. Člověk odchovaný moderní vědou si snadno řekne, že má – díky jí – dnes mnohem přijatelnější teorii o vzniku světa, o původu člověka a lidských plemen, než jak o tom chce vyprávět Bible hned na svých prvních stránkách v kapitolách o stvoření, o Adamovi, o Noemovi a babylonské věži. Do řetězce moderní vědou objevených přírodních zákonů se nevejde ani jeden nadpřirozený div, kterými Bible oplývá. S mravním citěním moderního člověka se leckdy neshodne člověk biblický, zvláště starozákonní, svým ukrutenstvím, mstou a pohlavností. Moderní romanopisci, básníci, dramatikové poskytli dnešnímu čtenáři díla docela jiné literární krásy, než jaká je skryta v málo srozumitelném překladu

knih Starého a Nového zákona; „Kdo by měl ještě zájem o tak politicky málo dosažné dějiny dávného Izraele, jak jsou zaznamenány ve starozákonním dílu Bible, když známe a prožíváme dějiny mnohem vzrušenější a důsažnější?“ řekne moderní člověk. A ten do říše pohádek, snů a fantasmat odsune pak i všechny biblické, ohněm kosmických katastrof ozářené průhledy do konce dnů a do konce světa...

A přece má právě inteligent vzdělaný a myslící... předpoklady příznivějšího ocenění biblické literatury. Že ji tak nedoceňuje, jest způsobeno jeho až podivuhodným nezajmem o vědecký pokrok v náboženství – jakožto jevu, který jest a musí být vědecky zkoumán tak, jako vše jiné. Historie, politika, literatura, medicína, technika atd. vykazaly – zkoumaly

vědeckými metodami – výsledky, které moderní člověk přijal a které – ač ne ve všech odborník – si též alespoň z části osvojil a má o ně zájem. Ale věda náboženská – do níž se vejde i biblistika, – když nemluvíme o teologii té či oné církve, – jest modernímu inteligentovi na mnoze „terra incognita“ svític bělostnou prázdnotou neprozkoumané pevniny na mapě jeho všeobecného vzdělání.

V rukou skutečně moderního a skutečně vzdělaného člověka se Bible objeví jako zvláštní druh literatury – přinejmenším tak zvláštní jako brahmanské Vědy, pársistická Avesta, taoistická Tao – te – king, konfuciánské Wun – king, buddhistická Tripitaka, islámský Korán, egyptská Kniha mrtvých. I když vzdělaný čtenář ví, že Židům byla takhle posvátnou knihou kniha Starého

zákona, nepřekvapí ho, že se tato kniha stala spolu se zákonem Novým Bibli křesťanského náboženství – protože ví, že křesťanství svými kořeny tkví v náboženství starozákonním a že zakladatel křesťanského náboženství byl rodem, vzděláním a vychováním Žid právě tak jako prvá křesťanská církev usilující o naplnění Písma otců duchem Kristovým. Kultivovaný čtenář pochopí bez nesnází, že tu jde nikoliv o jednu knihu – ani o knihy téhož data, – ale o sbírku knih větším dílem anonymních... knih vzniklých – alespoň v částech – v rozmezí 12. století př. Kr. až po počátek 2. století po Kr. a vícekrát přepracovaných v duchu té či oné redakce. Proto ani nepřekvapí názorová nejednota v oblasti náboženské a mravní, jaká se redakcemi nedala dost dobře odstranit – právě tak jako ho nepřekvapí, že vývoj nábožensko-mravní, který tu beze sporu máme před sebou v nejméně půldruhatisíciletém sledu, není nezatřen ve vrstvách se prolínajících, a nikoliv řazených do postposice...

Inteligentní čtenář biblických počátků zařadí do bájeslovných oblastí všeobecné kulturní tvorby i báje o stvoření světa, o rajsském věku prvních lidí, o jejich původu a rozmnožení, i když ve zprávách biblických postihne poměrně snadno pokročilou náboženskou zkušenost toho, kdo z prvků, které asi byly obecným majetkem Orientu, vytvořil své zodpovědění odvěkých otázek po původci veškerenstva. Ten, kdo z všeobecné vědy náboženské ví o vývoji náboženských představ, citů a mravních závazků, nebude překvapen, jestliže spolu se vzpomínkami na doby prvních osidlování Kanaánu kmeny hebrejskými, nalezne v záznamech o době patriarchální zbytky předjehvistického, animistického, ba i dynamistického stadia náboženského vývoje s jeho vírou v duchy a úctou mocností skrytých buď v hvězdném prostoru nebo v pramenech, studnách a posvátných místech i zvířatech... Duchu inteligentnímu nebude nesnadno vyložit kapitoly starých pověstí hebrejských o rodinách Abrahamových, Izáko-

vých, Labanových, Jakubových a Josefových – a o leckdes podivných vztazích těchto mužů k jejich nikoliv monogamních manželkám a dcerám – jako dobové vyjádření prehistorie kmenů sem se stěhujících, rozvětřujících se, zanikajících ve spojení s jinými či získávajících přednostní postavení nad ostatními. Ten, kdo zná alespoň z dálky vrcholky polyteismů kulturních národů – buď si Číňanů, Indů, Peršanů, pochopí dobu prorockou v její náboženské historické všeobecnosti i v její specifčnosti, a setká se tak s příklady mimořádně silných individualit, které z fragmentů redakcemi zachovaných a seřazených dá mu pochopit znalost dobového prostředí národa před zajištěním, v zajetí a po něm. I zápas Israele o svobodu a touhy mesiášské se jinak objeví tomu, kdo z všeobecných dějin jest poučen o politických dějinách Blízkého východu, který na lid palestinský účinkoval i v ohledu nábožensko-představivém, a spoluvytvářel tak náladu, jak ji známe z počátků Nového zákona... **František Moc**

V Americe, v malém, světu do nedávna neznámém městě státu Tennessee, v Daytonu, se v těchto dnech odehrával soudní proces, který přes svoji trapnou fraškovitost poutal a poutá zájem celého světa. Co se stalo, byl tam obžalován a zbaven místa učitel Scopes proto, že na tamní vysoké

Opičí proces v Českém zápasu 1925

škole učil vývojové teorii dle Darwina! Ve státě Tennessee totiž existuje zákon, nedávno přijatý, který zakazuje učiti Darwinově teorii na školách. Profesor Scopes, učící nauce, přednášené bez překážek na celém světě, se stal skutečným přestupníkem zákona, zralým pro soud. Tady máme rub Ameriky. Je trapno konstatovati, že žaloba proti Scopesovi byla vedena náboženskými fanatiky a stoprocentními „křesťany“ ve jménu hájení náboženství a nedotknutelnosti Bible. Žaloba obvinila mladého profesora, že svým učením, dle kterého člověk povstal vývojem z nižších druhů, a ne, jak učí Genese, je v rozporu s božskou naukou a ohrožuje klid a mír státu. Tennessee není však v této ostudě samo. Zákonodárný sbor v Oklahomě dopřál si stejně moudrého zákona. Florida nezůstala

pozadu, ani Severní Karolina. V Texasu zákon ten nebyl potvrzen, ale dodržuje se i na universitách. V Kentucky byli o trochu rozumnější. „Obhájcem Bible“ chyběl v zákonodárném sboru právě jeden hlas, aby prosadili podobný zákon. Žel, že o Georgii toho nelze říci. Zde byla odňata subvence knihovnám, v nichž jsou také díla o vývojové teorii. Tento výčet není však úplný. „Obhájcové Bible“ jsou více než čilí. V 15 ze

48 států severoamerické Unie rozpoutali tak důraznou agitaci proti nenáviděné nauce, že zákon, zapovídající ji, byl již nebude co nejdříve přijat... Celý proces, který zůstane ostudou světovou, ukazuje pěkně, jak každý fanatismus mrtvé litery vede na nebezpečné scesti. Marně jsme však hledali v novinách zprávu o jedné věci: že zodpovědní representanti amerických neřimských církví, jejichž přehorliví přívrženci inscenovali nechutný, nesmyslný a ostudný daytonský proces, prohlásili, že nemají s fanatismem a lícoměrným pokrytectvím svatoušských fariseů rázu Bryanů (hlavní zástupce žaloby) a jiných nic společného. Nepovažují asi tedy za nutno se ozvati a patrně tedy souhlasí, nejsou-li dokonce zákulisními aranžéry... Věru, klasické Draperovy „Dějiny konfliktů

mezi náboženstvím a vědou“ bude nutno v příštím vydání doplniti touto jedinečnou nehorázností. A bude nutno hodně tučně k tomu vytisknouti, že stalo se tak roku 1925, poněvadž jinak by bylo těžko uvěřit...

At' dopadl daytonský proces jakkoli, jedna strana ve sporu pokrytecká Amerika versus Scopes to již prohrála předem.

Ten neznámý provinciální profesor jí však není. Věru, snad by bylo lépe posílati misionáře místo do Číny a centrální Afriky - do Ameriky. Mají tam o podstatě a pravém smyslu a poslání křesťanství představy pražalostné! Objevíli jsme jaksí roku 1925 znova Ameriku, a to z její dosud málo známé stránky. Zvláštní radost - kromě redaktorů satirických listů - má z tohoto objevu asi i kulturním světě věru málokdo...

Alba, Český zápas č. 30, 1925

Exegetický maraton u Mikuláše

S radostí oznamujeme, že letos se koná již čtvrtý ročník Exegetického maratonu, projektu, jenž vznikl v kostele sv. Mikuláše. Prostřednictvím novozákoníka Jiřího Lukeše dlouhodobě spolupracujeme s naší Husitskou teologickou fakultou. Během Maratonu promlouvají teologové a akademici nejen z naší fakulty na různá témata. Mluvili jsme o spravedlnosti, etice mezilidských vztahů, o lidské síle i slabosti. Tentokrát se budeme soustředit na „Mudroslovné texty v životě člověka“.

Exegetický maraton vznikl z touhy hloubat nad Písmem. Je o naslouchání - lidem i textu. Oba tyto světy se mohou skutečně setkat a hluboce nás obohatit. Toto setkání a ponoření se do výkladu biblických textů je předpokladem pro jejich přenesení do života. Letošní ročník přinese novinku. Opravdové propojení církve i univerzity. Prostor dostanou i naši duchovní a laici - kdo jiný by měl zvát k četbě Písma, když ne sami věříci? Přijďte nám i vy pomoci. Přijďte se poučit, pobýt s přáteli, potěšit se Božím slovem a jeho výkladem...Těšíme se na vás v pátek 14. října od 16 hodin cca do 22 hodin v kostele sv. Mikuláše na Staroměstském náměstí.

Za organizační tým Jiří Lukeš, Martina V. Kopecká, Kateřina Merglová, Boris Svoboda

Ekofilm

13. - 15. října v Brně.

Ekofilm je mezinárodní filmový festival o životním prostředí. Je nejstarším filmovým festivalem environmentálního zaměření v Evropě. Letošní, 42. ročník je zaměřen na téma Voda - sucho. Jedním z promítaných filmů je například *The Spirit of the Forest* - dokument o ničení tropických pralesů a destruktivních účincích nejen na přírodu, ale i lidi. Na programu není jen projekce filmů, součástí je také bohatý doprovodný program.

www.rozvojovka.cz

red

Pořady s náboženskou tematikou ve vysílání Českého rozhlasu

ČRo Dvojka

Jak to vidí | 30 min.
moderuje Zbyněk Černík
a sestry Angelika (Ivana Pánková)

6.30-9.00 neděle

Kontakt Dvojky | 60 min.
moderuje Eva Hřebáčková

20.00-21.00 každou druhou středu

ČRo Vltava

moderuje dopovědně

Etická knihovna

6.35-06.55

Liturgický rok

7.00-07.35 Duchovní lekce s výkladem

Ranní slovo

7.35-08.00 o biblických textech

Duchovní hudba

8.00-09.00 hudební publicistika

Bohoslužba

9.00-10.00

Varhanní hudba

10.00-10.30

pondělí-pátek

Ranní úsvit

6.50-7.00 etika, morálka, v.m.

Bohoslužby o církevních svátcích.

ČRo Plus

Vertikála | 30 min.

9.10-10.00 neděle

Horory o víře | 25 min.

20.35-21.00 neděle

Ranní, Dopolední a Odpolední Plus

Po-So nepravidelně
přispěvky ČVTR z náboženských oblastí

ČRo Radio Wave

Hergott | 30 min.

18.00-19.00 neděle

4.00-5.00 středa repríza

REGIONÁLNÍ STANICE ČRo

Všechny regionální stanice vysílají:

Mezi nebem a zemí | 56 min.

9.04-10.00 sobota
magazin o víře a spiritualitě

Šalom alejchem | 15 min.

19.45-20.00 neděle
představení v českém i mezinárodním kontextu

www.rozhlas.cz

Koncerty u sv. Mikuláše

- 10. 10. - 20 hodin
BACH, HÄNDEL, VIVALDI, MOZART
A. Bárta - varhany
Camerata Pragensis Orchestra
- 11. 10. - 17 hodin
BACH, HÄNDEL, MOZART, DVOŘÁK
J. Kalfus - varhany
Y. Škvárová - mezzosoprán
- 12. 10. - 17 hodin
BACH, TELEMANN, MOZART, FRANCK
Z. Němečková - varhany
P. Příbyl - viola
- 12. 10. - 20 hodin
MOZART, DVOŘÁK, VIVALDI, HÄNDEL
Vivaldi Orchestra Praga
V. Návrat - barokní housle
Y. Škvárová - mezzosoprán
- 13. 10. - 17 hodin
BACH, HÄNDEL, VIVALDI,
SAINT-SAËNS
Saint Nicholas Chamber Soloists
M. Hanzal - varhany
M. Bauerová - soprán
F. Bílek - trubka
- 15. 10. - 17 hodin
HÄNDEL, BACH, TELEMANN, MOZART
M. Hanzal - varhany
F. Bílek - trubka
- 15. 10. - 20 hodin
BACH, VIVALDI, MOZART, PAGANINI
Consortium Pragense Orchestra
Y. Škvárová - mezzosoprán
M. Laštovka - trubka
- 16. 10. - 17 hodin
BACH, GOUNOD, MOZART, DVOŘÁK
Gaudium Cantorum Mixed Choir
Š. Heřmánková - sbormistr, soprán
P. Kšica - varhany
- 16. 10. - 20 hodin
BACH, HÄNDEL, VIVALDI, MOZART
Camerata Pragensis Orchestra
A. Bárta - varhany (Inzerce)

EXEGETICKÝ MARATON 2016

*„Mudroslovné texty
v životě člověka“*

14. října 2016

16:00 hod.

(Konec cca ve 22:00)

**Kostel sv. Mikuláše
Staroměstské náměstí
Praha**

[Exegeze, souvislý výklad textu
Bible, je nepostradatelným
nástrojem pro křesťanskou teologii.]

Facebook.Com/ExegetickyMaraton